

СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ ВРОЖАЙНОСТІ ОЖИНИ

ШУБЕНКО Л.А., канд. с.-г. наук

ШОХ С.С., канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Lidiia.shubenko@btsau.edu.ua

В Україні вирощування ягідної продукції зростає, поряд з цим збільшуються площі під ягідниками, як у промисловому так і приватному садівництві. Сортимент ягідної продукції на ринку поповнюється. Нові сорти та сучасні технології вирощування стають ефективніші та приносять значний прибуток виробникам. Однією із популярних ягідних культур стає ожина, яка сьогодні нарощує кількість конкурентно спроможних сортів.

До сьогодні поширення ожини стримувалося через ряд труднощів у її вирощуванні: мала зимостійкість, дрібні кислі ягоди, через масові колючки на пагонах збір плодів утруднювався. Тому одним з основних напрямків селекції та сортовивчення залишається створення безколючкових сортів.

Ця ягідна культура здатна на другий рік після садіння вступати у товарне плодоношення, яке з року в рік активно нарощує свої об'єми. Окремі сорти ожини досягають врожайності з одного куща близько 10–12 кг ягід. Ожина різниться і своєю масою ягоди, окремі крупноплідні сорти сягають 18 г., до таких належать сорт Натчез, Тріпл Краун.

Ожина в незначній мірі уражується хворобами (пурпурова плямистість, іржа), а також має своїх шкідників (оленка волохата, малиновий жук). Однак шкідливі організми не завдають значущих втрат врожайності, тому її можна вирощувати без застосування пестицидів, що дає змогу запроваджувати органічну технологію вирощування.

Вирощування ранніх сортів є важливим для ринку, коли сортимент свіжих фруктів обмежений, тому постачання свіжих ягід споживачу є досить прибутковим. Середні і пізні сорти також користуються попитом, особливо ремонтантні сорти. Надходження свіжих ягід ожини у вересні-жовтні на ринку практично не мають конкуренції.

Важливим завданням для забезпечення високого рівня врожайності даної культури є вивчення біологічних ознак сорту, які визначають продуктивність. Вивчення особливостей плодоношення ожини в Правобережному Лісостепу України підтвердило високий рівень продуктивності для більшості її сортів.

Завданням наших досліджень було визначення особливостей плодоношення та їх вплив на формування врожаю сортів ожини. Дослідження проводились на дослідному полі Білоцерківського національного аграрного університету (Правобережний Лісостеп України, Київська область). Насадження закладено сортами ожини – Тріпл Краун, Коламбія, Торнфрі, Рубен, Прайм Арк Фрідом, Натчез, Блек Сатін, Арапахо. Усі сорти, крім ремонтантного сорту Рубен, безколючкові.

Для визначення навантаження рослин урожаєм застосовують біологічний облік. Для цього під час дозрівання ягід визначають складові врожайності, що враховують кількість дворічних плодоносних пагонів (а в ремонтантних сортів і однорічних), кількість плодових гілочок, кількість ягід на плодовій гілочці, середню масу ягоди.

Одним із визначальних чинників величини врожаю є маса ягоди, що значною мірою впливає на поширення сорту. Великоплідні сорти мають кращий товарний вигляд, а отже більший попит у споживачів. Великоплідними сортами у наших дослідженнях були сорти Тріпл Краун, Натчез, Арапахо маса ягід яких була 8-15г, максимальна маса ягоди сягала 18 г. Решта сортів характеризується плодами середнього розміру, маса яких коливалась в межах 6-8 г.

Найбільшу кількість латеральних пагонів, на яких розміщуються плодові гілочки, утворюють сорти Смутстем і Торнфрі (11 – 13 шт.). Плодова гілочка ожини має велике розгалужене ягідне гроно, що нараховує десятки ягід. Найбільша кількість ягід на плодовій гілочці була у сорту Торнфрі, який утворює великі грона із щільним розміщенням 20–28 ягід. Найменшою кількістю ягід на плодовій гілочці характеризувався сорт Блек Сатін (3-5 шт.).